

ARMANDO NUZZO

Coluccio Salutati *De tyranno* című művének magyar kiadásához. Dante Coluccio Salutati scriptoriumában.

*Coluccio Salutati De tyranno című művét szinte mindig politikai műként, eszmetörténeti kontextusban olvasták, amely így tartalma miatt a firenzei kancellár politikai és jogi eszméinek koherenciájával kapcsolatos vitákat váltott ki. A mű megírásának célja azonban az volt, hogy igazolja és magyarázza Dante Poklának egy passzusát, ezért manapság is helyesebbnek tűnik irodalmi, erkölcsi és teológiai szinten értelmezni. Ám talán még érdekesebb rámutatni arra a tényre, hogy a De tyranno Leonardo Bruni Dialogi ad Petrum Histum művével együtt milyen ékes példája a 15. század eleji firenzei kultúrának. A munka kiválóan szemlélteti a Salutati körül létrejött műhely működését, amelyben a latin nyelvet ápoló és művelő humanisták nagyra becsülték a firenzei népnyelvi költészetet, különös tekintettel Dante műveire és gondolatvilágára.**

Kulcsszavak: Coluccio Salutati, Dante, Leonardo Bruni, Firenze, Caesar, Brutus, Cassius, köztársaság, monarchia

A *De tyranno* (A zsarnokról) egy padovai diák kérdésére íródott 1400 nyarán, és ugyanezen év szeptemberében küldte el a szerző Padovába.¹

* Jelen tanulmány rövidített változata először a Magyar Dantisztikai Társaságban tartott szemináriumon hangzott el Budapesten, 2023. március 10-én. Köszönöm Lázár Istvánnak, Mátyus Norbertnek és Nagy Józsefnek a tanulmány előkészítésében nyújtott segítséget.

¹ A *De tyrannó*ról szóló bibliográfia meglehetősen gazdag és szerteágazó: jogi, irodalmi, filológiai és történeti szakirodalma egyaránt kiterjedt. Előzetes tájékoztatásul talán elegendő a 2008-as centenárium alkalmából írt, Diego QUAGLIONI által jegyzett rövid tanulmányra utalni (QUAGLIONI [2012]), valamint DE ROSA (2014) könyvére (ez egy második, bővített és javított kiadás, az első 1980-ban jelent meg Firenzében). Salutatiról és bibliográfiájáról ld. legalább DE ROSA (2017: 758–764). Ha másként nem jelzem, a tanulmányban idézett idegen nyelvű szövegek saját fordításaim.

